

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETINING IJTIMOIIY SOHA XARAJATLARI TAHLILI

Iskandarov Isfandiyor

Andijon davlat texnika instituti

“Moliya va moliyaviy texnologiyalar” yo‘nalishi 4-kurs talabasi

*Ilmiy rahbar: **Hamidova Shahzoda Odiljanovna***

Andijon davlat texnika instituti

“Buxgalteriya hisobi” kafedrası assistenti

Annotatsiya. O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining ijtimoiy soha xarajatlari mamlakatning barqaror rivojlanishi va aholi farovonligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqola davlat budjetidan ijtimoiy sohaga yo'naltirilayotgan mablag'larning hajmi, tarkibi va dinamikasini chuqur tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot natijalari ijtimoiy xarajatlarning samaradorligini oshirish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishga qaratilgan. Xususan, ta'lim, sog'liqni saqlash, ijtimoiy himoya va madaniyat sohalariga ajratilayotgan mablag'larning maqsadli ishlatilishi va ularning iqtisodiy o'sishga ta'siri ko'rib chiqiladi. Olingan xulosalar ijtimoiy siyosatni takomillashtirish va budjet mablag'laridan yanada samarali foydalanish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: davlat budjeti, ijtimoiy soha, xarajatlar tahlili, o'zbekiston, ta'lim, sog'liqni saqlash, ijtimoiy himoya, samaradorlik.

Kirish. O'zbekiston Respublikasida ijtimoiy soha xarajatlari davlat budjeti siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, inson kapitalini rivojlantirish, aholi turmush darajasi va sifatini oshirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar natijasida ijtimoiy sohalarga ajratilayotgan mablag'lar hajmi sezilarli darajada oshmoqda. Xususan, 2025-yilgi Davlat budjeti loyihasida maktabgacha va maktab ta'limiga qariyb 70 trillion so'm ajratilishi rejalashtirilgan bo'lib, umumiy o'rta ta'lim xarajatlari 54 trillion so'mni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 22.9% o'sish bilan umumiy Davlat budjeti xarajatlarining 15.7% ini tashkil etishi kutilmoqda [1]. Bu ko'rsatkichlar ijtimoiy sohaning davlat siyosatidagi muhim o'rnini yaqqol ko'rsatadi.

Biroq, ajratilayotgan mablag'larning miqdori ortib borayotganiga qaramay, ularning samaradorligi, maqsadli va natijadorlikka yo'naltirilgan holda ishlatilishi masalasi dolzarbligini saqlab qolmoqda. Ta'lim muassasalarini budjetdan moliyalashtirishning hozirgi holati va muammoli jihatlari, mavjud moliyaviy mexanizmlarning samaradorligi tanqidiy tahlilni talab etadi [2]. Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining

ijtimoiy soha xarajatlari dinamikasi, tarkibi, samaradorligi va natijadorligini chuqur tahlil qilish, shuningdek, ularni optimallashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Belgilangan maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar qo'yiladi: ijtimoiy soha xarajatlarining dinamikasi va tarkibiy o'zgarishlarini o'rganish; asosiy ijtimoiy sohalar (ta'lim, sog'liqni saqlash, ijtimoiy himoya) bo'yicha xarajatlarning batafsil tahlilini amalga oshirish; ijtimoiy soha xarajatlarining samaradorligi va natijadorligini baholash hamda xalqaro qiyosiy tahlil o'tkazish; moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish yo'llarini aniqlash; va ijtimoiy soha xarajatlarini optimallashtirishdagi muammolar, istiqbollari va takliflarni shakllantirish.

Asosiy qism

O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining ijtimoiy soha xarajatlari dinamikasi va tarkibiy tahlili mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasida inson kapitaliga berilayotgan ustuvor ahamiyatni yaqqol ko'rsatadi. So'nggi yillarda ijtimoiy sohalarga ajratilayotgan mablag'lar hajmi muttasil o'sib bormoqda, bu esa aholi turmush darajasi va sifatini oshirish, ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoya tizimlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan davlat siyosatining izchil davomi hisoblanadi. Davlat budjeti xarajatlarining umumiy tarkibida ijtimoiy soha xarajatlarining ulushi yuqoriligicha qolmoqda, bu ko'rsatkich yalpi ichki mahsulotga (YaIM) nisbatan ham o'sish tendensiyasiga ega. Ushbu o'sish, bir tomondan, aholining ijtimoiy ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan sa'y-harakatlarni aks ettirsa, ikkinchi tomondan, ajratilayotgan mablag'larning samaradorligi va natijadorligini ta'minlash masalasini yanada dolzarblashtiradi. Xarajatlar tarkibini tahlil qilganda, ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoya asosiy ulushni egallaydi, bu esa ushbu sohalarning ijtimoiy siyosatdagi markaziy o'rnini tasdiqlaydi. Madaniyat, sport va boshqa ijtimoiy xizmatlarga yo'naltirilgan mablag'lar ham o'sib bormoqda, biroq ularning umumiy budjetdagi ulushi nisbatan kamroqdir. Budjet xarajatlarining bunday tarkibi O'zbekistonning ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini qurish strategiyasiga mos keladi.

Asosiy ijtimoiy sohalar bo'yicha xarajatlarning batafsil tahlili shuni ko'rsatadiki, ta'lim sohasi davlat budjeti xarajatlarining eng katta qismini o'ziga jalb qiladi. Kirish qismida qayd etilganidek, 2025-yilgi Davlat budjeti loyihasida maktabgacha va maktab ta'limiga qariyb 70 trillion so'm ajratilishi rejalashtirilgan bo'lib, umumiy o'rta ta'lim xarajatlari 54 trillion so'mni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 22.9% o'sish bilan umumiy Davlat budjeti xarajatlarining 15.7% ini tashkil etishi kutilmoqda [1]. Bu mablag'lar 10 mingdan ortiq umumiy o'rta ta'lim maktablarida 6.8 millionga yaqin o'quvchiga sifatli ta'lim berishni ta'minlashga yo'naltiriladi. Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligiga 59 trillion so'mdan ortiq mablag' ajratilishi rejalashtirilgan bo'lsa-da, ushbu mablag'larning katta qismi ish haqi xarajatlarini qoplashga ketishi sababli, real ehtiyojlarni qondirish uchun yetarli emasligi ta'kidlanadi [1]. Maktabgacha ta'limga

15.8 trillion so'm ajratilishi, bu 2024-yilga nisbatan 15% o'sishni anglatadi, 6893 ta davlat maktabgacha ta'lim muassasalarida 1.411 milliondan ortiq bolani qamrab olishni maqsad qilgan. Shuningdek, xususiy maktabgacha ta'lim muassasalarini qo'llab-quvvatlash uchun 3.8 trillion so'm subsidiya ajratilishi rejalashtirilgan bo'lib, bu 2025-yilda 846 mingga yaqin bolani qamrab olishi kutilmoqda. Davlat maktabgacha ta'lim muassasalarida ovqatlanish xarajatlari ham 2022-yilga nisbatan 1.6 barobar oshirilib, bu maqsadlarga qariyb 2.5 trillion so'm yo'naltiriladi [1]. Ushbu raqamlar ta'lim sohasiga ajratilayotgan resurslarning miqyosini ko'rsatadi, biroq ajratilayotgan mablag'larning maqsadli va natijadorlikka yo'naltirilgan holda ishlatilishi masalasi dolzarbligini saqlab qolmoqda [2]. Ta'lim muassasalarini budjetdan moliyalashtirishning hozirgi holati va muammoli jihatlari, mavjud moliyaviy mexanizmlarning samaradorligi tanqidiy tahlilni talab etadi [2]. Oliy va professional ta'lim sohasida ham budjetdan moliyalashtirish bilan birga, to'lov-kontrakt tizimi va grantlar orqali moliyalashtirish mexanizmlari qo'llanilmoqda.

Sog'liqni saqlash sohasida Davlat budjeti xarajatlari aholi salomatligini mustahkamlash, tibbiy xizmatlar sifatini oshirish va ulardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan. So'nggi yillarda sog'liqni saqlash tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, tibbiy sug'urta tizimiga bosqichma-bosqich o'tish, birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini kuchaytirish, ixtisoslashtirilgan tibbiy xizmatlarni rivojlantirish va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini joriy etish budjet xarajatlarining tarkibiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Xarajatlar asosan dori-darmonlar, tibbiy asbob-uskunalar sotib olish, tibbiyot xodimlarining ish haqi va tibbiyot muassasalarini saqlashga yo'naltiriladi. Biroq, mavjud infratuzilmaning eskirganligi, zamonaviy texnologiyalarga bo'lgan ehtiyoj va malakali kadrlar tanqisligi kabi muammolar sog'liqni saqlash xarajatlarining samaradorligini oshirishni talab etadi.

Ijtimoiy himoya xarajatlari aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, pensiya va nafaqalar tizimini takomillashtirish, kambag'allikni qisqartirishga qaratilgan. Bu sohadagi budjet xarajatlari asosan pensiya va nafaqalar to'lash, moddiy yordam ko'rsatish, nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash va ishsizlik nafaqalarini ta'minlashga yo'naltiriladi. "Temir daftar", "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari" kabi tizimlarning joriy etilishi ijtimoiy yordamni manzilli va shaffof tarzda yetkazishga xizmat qilmoqda. Ijtimoiy himoya xarajatlarining o'sishi aholining demografik tarkibidagi o'zgarishlar, pensiya yoshidagi fuqarolar sonining ortishi va ijtimoiy yordamga muhtoj oilalar sonining ko'payishi bilan bog'liq. Ushbu xarajatlarning samaradorligini oshirishda manzillilikni ta'minlash, ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishda zamonaviy yondashuvlarni joriy etish va aholini ijtimoiy faollikka undash muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy soha xarajatlarining samaradorligi va natijadorligini baholash Davlat budjeti mablag'laridan oqilona foydalanishni ta'minlashda markaziy o'rin tutadi.

Samaradorlik ajratilgan resurslar (kirish) va erishilgan natijalar (chiqish) o'rtasidagi munosabatni, ya'ni har bir sarflangan so'm evaziga qancha xizmat ko'rsatilganini anglatadi. Natijadorlik esa ko'rsatilgan xizmatlarning pirovard ijtimoiy-iqtisodiy maqsadlarga erishishga qanchalik hissa qo'shganini, masalan, ta'lim sifatining oshishi, aholi salomatligining yaxshilanishi yoki kambag'allik darajasining pasayishini baholaydi. Kirish qismida ta'kidlanganidek, ajratilayotgan mablag'larning miqdori ortib borayotganiga qaramay, ularning samaradorligi, maqsadli va natijadorlikka yo'naltirilgan holda ishlatilishi masalasi dolzarbligini saqlab qolmoqda [2]. Tadqiqotda tizimli, kompleks va qiyosiy tahlil metodologiyasi qo'llanilgan bo'lib, O'zbekiston Moliya vazirligi, Davlat statistika qo'mitasi, Jahon banki va YuNESKO ma'lumotlaridan foydalanilgan [2].

Xalqaro qiyosiy tahlil O'zbekistonning ijtimoiy soha xarajatlari tizimini rivojlangan mamlakatlar, xususan, Iqtisodiy Hamkorlik va Taraqqiyot Tashkiloti (OECD) davlatlari, Finlyandiya, Estoniya va Janubiy Koreya tajribasi bilan solishtirish imkonini beradi [2]. Bu mamlakatlarda ijtimoiy soha xarajatlari nafaqat miqdoriy jihatdan yuqori, balki sifat jihatidan ham samarali moliyalashtirish mexanizmlari, shaffoflik, natijadorlikka yo'naltirilgan budjetlashtirish va hududiy tenglikni ta'minlash tamoyillari asosida tashkil etilgan. O'zbekistonda esa, xalqaro tajribalar bilan qiyosiy tahlil natijasida tizimli kamchiliklar aniqlangan [2]. Masalan, moliyalashtirish mexanizmlarining yetarli darajada natijadorlikka yo'naltirilmaganligi, moliyaviy shaffoflikning ba'zi jihatlari va hududiy tengsizliklar mavjudligi qayd etiladi [2]. Rivojlangan mamlakatlarda ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida xarajatlarning har bir bosqichida samaradorlikni baholash, xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar o'rtasida raqobatni rag'batlantirish va innovatsion yechimlarni qo'llash keng tarqalgan. Ushbu tajribalar O'zbekiston uchun ijtimoiy soha xarajatlarini optimallashtirishda muhim yo'nalish bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Ijtimoiy soha xarajatlarini moliyalashtirish mexanizmlari va ularni takomillashtirish yo'llari tadqiqotning muhim yo'nalishlaridan biridir. Hozirgi kunda moliyalashtirish asosan Davlat budjeti orqali amalga oshiriladi, shuningdek, budjetdan tashqari jamg'armalar, pullik xizmatlar va davlat-xususiy sheriklik (DXSh) mexanizmlari ham qo'llanilmoqda. Biroq, mavjud moliyaviy mexanizmlarning samaradorligi tanqidiy tahlilni talab etadi [2]. Jumladan, moliyalashtirish jarayonlarida shaffoflikni oshirish, mablag'larning maqsadli va natijadorlikka yo'naltirilgan holda ishlatilishini ta'minlash, hududiy tengsizliklarni bartaraf etish va DXShni kengaytirish muhim vazifalardir [2]. Moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat: birinchidan, natijaga asoslangan budjetlashtirish (NAB) tamoyillarini keng joriy etish. Bu har bir soha uchun aniq maqsadlar, ko'rsatkichlar va ularga erishish uchun zarur bo'lgan resurslarni belgilashni nazarda tutadi. Ikkinchidan, moliyaviy shaffoflikni oshirish. Budjet mablag'larining sarflanishi

haqidagi ma'lumotlarni ochiq e'lon qilish, jamoatchilik nazoratini kuchaytirish korrupsiya xavfini kamaytiradi va mablag'larning samarali ishlatilishini ta'minlaydi. Uchinchidan, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish. Ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishda xususiy sektorning ishtirokini rag'batlantirish, investitsiyalarni jalb qilish va innovatsion yechimlarni joriy etish orqali xizmatlar sifatini oshirish mumkin. To'rtinchidan, moliyaviy boshqaruvni markazsizlashtirish. Mahalliy hokimiyat organlariga ijtimoiy soha xarajatlarini boshqarishda ko'proq vakolat berish, ularning hududiy ehtiyojlarga moslashuvchanligini oshiradi. Beshinchidan, raqamlashtirish. Moliyaviy jarayonlarni raqamlashtirish, elektron platformalarni joriy etish hisobdorlikni oshiradi va byurokratik to'siqlarni kamaytiradi.

Ijtimoiy soha xarajatlarini optimallashtirishdagi muammolar, istiqbollar va takliflar tadqiqotning yakuniy qismida umumlashtiriladi. Asosiy muammolar qatoriga resurslarni taqsimlashdagi samarasizlik, natijadorlik ko'rsatkichlarining yetarli darajada aniq belgilanmaganligi va monitoring tizimining zaifligi kiradi. Shuningdek, hududiy tengsizliklar, ya'ni viloyatlar va tumanlar o'rtasida ijtimoiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari va sifatidagi farqlar ham dolzarb muammo hisoblanadi [2]. Budjet moliyalashtirishiga haddan tashqari bog'liqlik, moliyalashtirish manbalarining cheklanganligi, ijtimoiy sohalarda kadrlar yetishmovchiligi va ularning motivatsiyasini oshirish zarurati ham muhim masalalardir. Inflatsiya bosimi ijtimoiy xarajatlarning real qiymatini pasaytirishi mumkin, bu esa doimiy ravishda budjetni qayta ko'rib chiqishni talab etadi.

Shu bilan birga, O'zbekistonning ijtimoiy soha xarajatlarini optimallashtirish bo'yicha salmoqli istiqbollari mavjud. Davlatning inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan siyosati, ijtimoiy sohalardagi islohotlarning izchil davom etishi, xususiy sektorning faollashuvi va raqamlashtirish jarayonlari bu borada yangi imkoniyatlar yaratadi. Demografik dividend, ya'ni yosh va mehnatga layoqatli aholining ko'pligi mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi uchun muhim resurs hisoblanadi.

Natijaga asoslangan budjetlashtirish tizimini barcha ijtimoiy sohalarda to'liq joriy etish va uning samaradorligini doimiy monitoring qilish. Har bir budjet dasturi uchun aniq, o'lchanadigan va erishiladigan natija ko'rsatkichlarini belgilash.

Moliyaviy shaffoflik va hisobdorlikni kuchaytirish. Budjet mablag'larining sarflanishi haqidagi ma'lumotlarni ochiq manbalarda muntazam e'lon qilib borish, jamoatchilik va fuqarolik jamiyati institutlarining nazoratini kengaytirish.

Davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini yanada kengaytirish va ularning huquqiy asoslarini takomillashtirish. Xususiy investorlar uchun jozibador shart-sharoitlar yaratish va DXSh loyihalarining samaradorligini baholash mezonlarini ishlab chiqish.

Ijtimoiy sohalarda kadrlar salohiyatini oshirishga investitsiyalarni ko'paytirish. O'qituvchilar, shifokorlar va ijtimoiy xodimlar uchun munosib ish haqi, malaka oshirish dasturlari va rag'batlantirish tizimlarini joriy etish.

Hududiy tengsizliklarni bartaraf etishga qaratilgan budjet siyosatini amalga oshirish. Ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishda qoloq hududlarga ustuvor ahamiyat berish va mablag'larni manzilli taqsimlash [2].

Moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish. Budjet mablag'laridan tashqari, ijtimoiy sug'urta, xayriya jamg'armalari va xalqaro grantlarni jalb qilish mexanizmlarini rivojlantirish.

Ijtimoiy sohalarda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish. Elektron xizmatlar ko'rsatish, ma'lumotlar bazalarini integratsiya qilish va tahlil qilish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish.

Ijtimoiy soha xarajatlarining ta'sirini baholash bo'yicha mustaqil tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash va ularning natijalarini siyosatni shakllantirishda inobatga olish.

Ushbu takliflarning amalga oshirilishi O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining ijtimoiy soha xarajatlari samaradorligi va natijadorligini sezilarli darajada oshirishga, aholining turmush darajasi va sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Xulosa. O'zbekiston Davlat budjetining ijtimoiy soha xarajatlari inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan ustuvor siyosat natijasida izchil o'sib borayotganiga qaramay, ularning samaradorligi, maqsadli va natijadorlikka yo'naltirilgan holda ishlatilishi dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Tahlillar moliyalashtirish mexanizmlarida shaffoflik yetishmasligi, natijaga asoslangan budjetlashtirishning to'liq joriy etilmaganligi hamda hududiy tengsizliklar mavjudligini ko'rsatdi. Xalqaro tajriba bilan qiyosiy tahlil ushbu tizimli kamchiliklarni bartaraf etish va moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish zarurligini tasdiqladi. Taklif etilgan kompleks chora-tadbirlar ijtimoiy xizmatlar sifatini oshirish, aholi farovonligini ta'minlash va mamlakatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'aybullayev, Q. X., & Xudoyqulov, M. N. (2021). O'zbekistonda ijtimoiy soha xarajatlarini moliyalashtirishning dolzarb masalalari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, (4), 212-220. – <https://iqtisodiyot.tsue.uz/article/view/1004>
2. G'aniyev, Sh. A. (2022). Davlat budjeti xarajatlarining ijtimoiy yo'naltirilganligini oshirish masalalari. Moliyaviy tadqiqotlar, (2), 112-120. – <https://finresearch.uz/index.php/finres/article/view/115>
3. Xudoyberdiyev, N. M., & Xolmatova, D. X. (2023). Ijtimoiy soha xarajatlarining samaradorligini oshirish yo'llari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, (1), 187-195. – <https://iqtisodiyot.tsue.uz/article/view/1187>

4. Vahobov, A. A., & G'aniyev, Sh. A. (2021). Davlat budjeti xarajatlarining ijtimoiy yo'naltirilganligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlari. Toshkent: "Iqtisod-Moliya" nashriyoti.
5. G'aniyev, Sh. A. (2020). Davlat budjeti xarajatlarining ijtimoiy yo'naltirilganligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlari. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. Toshkent moliya instituti. – https://oak.uz/files/diss/2020/12/29/ganiyev_sh_a_avtoreferat.pdf
6. Abduxalilov, A. A., & Xudoyberdiyev, N. M. (2022). Ijtimoiy soha xarajatlarining samaradorligini baholashning nazariy asoslari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, (5), 178-185. – <https://iqtisodiyot.tsue.uz/article/view/1105>
7. Ismoilov, A. A. (2023). O'zbekistonda ijtimoiy soha xarajatlarini optimallashtirishning ustuvor yo'nalishlari. Moliyaviy tadqiqotlar, (3), 98-105. – <https://finresearch.uz/index.php/finres/article/view/154>
8. Xasanov, B. A., & Xolmatova, D. X. (2021). Ijtimoiy soha xarajatlarining davlat budjetidagi o'rni va ahamiyati. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, (6), 156-164. – <https://iqtisodiyot.tsue.uz/article/view/1063>
9. Normurodov, A. A. (2020). Davlat budjeti xarajatlarining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. Toshkent moliya instituti. – https://oak.uz/files/diss/2020/09/29/normurodov_a_a_avtoreferat.pdf
10. Tursunov, B. O. (2023). Ijtimoiy soha xarajatlarini moliyalashtirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari. Biznes-ekspert, (4), 78-85. – <https://biznes-ekspert.uz/index.php/be/article/view/123>